

DIREKTYVOS 2018/850 IR VALSTYBINIO ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO 2021-2027 METŲ PLANO ATITIKTIES LENTELE

<p>Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/850 2018 m. gegužės 30 d. kuria iš dalies keičiama Direktyva 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų (toliau – Direktyva 1999/31/EB)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymas Nr. VII -787 (Suvestinė redakcija nuo 2020-07-01) (toliau – Atlieku tvarkymo įstatymas). 2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 12 d. nutarimas Nr. 519 „Dėl Valstybinio atliekų tvarkymo 2014–2020 metų plano patvirtinimo“ (Suvestinė redakcija nuo 2018-07-01) (toliau – Planas, patvirtintas nutarimu Nr. 519). 3. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. liepos 14 d. įsakymas Nr. D1-421 „Dėl Duomenų skaičiavimo ir kokybės patikros ataskaitų apie atliekų susidarymą ir tvarkymą teikimo Europos Komisijai tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Įsakymas Nr. D1-421). 4. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. spalio 18 d. įsakymas Nr. 444 „Dėl Atlieku sąvartynų įrengimo, eksploatavimo, uždarymo ir priežiūros po uždarymo taisyklių patvirtinimo“ (Suvestinė redakcija nuo 2020-07-05) (Taisyklės, patvirtintos įsakymu Nr. 444). 5. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2020 m. birželio 16 d. įsakymas Nr. D1-360 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. spalio 18 d. įsakymo Nr. 444 „Dėl Atlieku sąvartynų įrengimo, eksploatavimo, uždarymo ir priežiūros po uždarymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – Įsakymas Nr. D1-360). 6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimas Nr 988 „Dėl 2021 – 2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“ (NPP nutarimas) 7. Lietuvos Respublikos mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo Nr. VIII-1183 pakeitimo įstatymas Nr. XIII-3158 (suvestinė redakcija nuo 2021-01-01 d) (toliau – Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymas) 8. Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 1, 2, 3, 3¹, 3², 4, 7, 11¹, 12¹, 18², 22 30, 32, 33, 34, 34¹, 34⁴, 34⁵, 34⁶, 34⁷, 34⁸, 34¹⁵, 34¹⁸, 34²³, 34²⁵, 34²⁶, 34³¹ straipsnių, šeštojo skirsnio ir 5 priedo pakeitimo ir įstatymo papildymo 32¹ straipsniu ir antruoju² skirsniu (toliau – Atlieku tvarkymo įstatymo projektas) 	<p>Direktyvos perkėlimo ir įgyvendinimo lygis (visiškas)</p>
<p>c) įterpiama ši dalis: „3a. Valstybės narės siekia užtikrinti,</p>	<p><...></p>	

kad nuo 2030 m. visos perdirbti ar kitaip naudoti tinkamos atliekos, ypač komunalinės atliekos, nebūtų priimamos sąvartynuose, išskyrus atliekas, kurių šalinimas sąvartynuose duoda geriausią aplinkosaugos požiūriu bendrą rezultatą pagal Direktyvos [2008/98/EB](#) 4 straipsnį.

Valstybės narės į Direktyvos [2008/98/EB](#) 28 straipsnyje nurodytus atliekų tvarkymo planus ar kitus strateginius dokumentus, apimančius visą atitinkamos valstybės narės teritoriją, įtraukia informaciją apie priemones, kurių imtasi pagal šią dalį.“;

132. Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymas nustato mokestį už aplinkos teršimą gaminių, tokių kaip padangos, akumulatoriai, baterijos (galvaniniai elementai), vidaus degimo variklių degalų ar tepalų filtrai, įsiurbimo oro filtrai, hidrauliniai (tepaliniai) amortizatoriai ir (ar) pakuotės, atliekomis. Taip pat šis įstatymas nustato mokestį už aplinkos teršimą sąvartyne šalinamomis atliekomis. Šios lėšos kartu su lėšomis, gautomis pagal garantijas ar laidavimo draudimo sutartis ir kitus dokumentus, užtikrinančius atliekų tvarkymo finansavimą, EEĮ, ENPT, alyvos tvarkymą, naudojamos finansuoti Atliekų tvarkymo programos priemonėms, kurių naudojimo tvarką, finansuojamų priemonių tikslus, uždavinius, siekiamus rezultatus, paraiškų pateikimo ir vertinimo kriterijus, subsidijų ir dotacijų teikimo tvarką nustato Aplinkos ministerija. Siekiant finansuoti veiklas, susijusias su atliekų tvarkymu, Atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimu siekiama išplėsti Atliekų tvarkymo programos finansavimo sritis, padidinant atliekų prevencijos, žiedinės ekonomikos skatinimo priemonių finansavimo galimybes. Seimui pritarus įstatymo pakeitimams, konkrečios finansavimo priemonės, kvietimų teikti paraiškas ir projektų įgyvendinimo sąlygos bus nustatytos ir kvietimai organizuojami 2021–2022 m.“

<...>

„170. Pagrindinės taikomos administracinės atliekų tvarkymo priemonės yra šios: žalieji pirkimai, draudimas sąvartyne šalinti tam tikras ir neapdorotas atliekas, draudimas tiekti rinkai tam tikrus vienkartinčius plastikinius gaminius, reikalavimas taikyti rūšiuojamojo surinkimo priemones, rūšiuojamojo surinkimo sistemų diegimas, atliekų ar atliekose esančių medžiagų pakartotinio naudojimo, perdirbimo ar naudojimo užduočių nustatymas, antrinių žaliavų naudojimo naujų gaminių sudėtyje kvotų nustatymas, gaminių grąžinimo platinimo vietose taikymas, taikomi produktų ir atliekų tvarkymo standartai, tiekimo vidaus rinkai apribojimai dėl pavojingųjų medžiagų naudojimo produktuose.“

<...>

„340. Viena iš svarbiausių priemonių, užtikrinančių atliekų, tarp jų biologiškai skaidžių, šalinimo sąvartyne mažinimą, yra nepavojingųjų atliekų sąvartyne šalinamų atliekų apmokestinimas. Atsižvelgiant į tai, numatoma parengti Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo pakeitimo įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų, nustatančių mokestį už nepavojingųjų atliekų sąvartynuose šalinamas atliekas, projektus. Mokesčio už nepavojingųjų atliekų sąvartynuose šalinamas atliekas tikslas – padidinti mokesčio už aplinkos teršimą nepavojingųjų atliekų sąvartyne šalinamomis atliekomis dydį, mažinti sąvartyne šalinamų atliekų kiekį, skatinti vengti naudoti pavojingąsias medžiagas ir įgyvendinti atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų

	<p>ėliškumą. Atliekų šalinimas sąvartyne turi tapti ne tik brangiausia alternatyva, bet mažinamas, uždraudžiant šalinti bioskaidžias, antrinėms žaliavoms tinkamas ar galimas panaudoti energijai gauti atliekas (Plano 2 priedo 2.5.1-2.5.4 papunkčiuose numatytos priemonės).“</p>	
<p>d) papildoma šiomis dalimis: „5. Valstybės narės imasi visų priemonių, būtinų užtikrinti, kad ne vėliau kaip 2035 m. sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekis būtų sumažintas ir sudarytų ne daugiau kaip 10 % ar mažiau visų susidarančių komunalinių atliekų (svorio).</p>	<p><...></p> <p>„170. Pagrindinės taikomos administracinės atliekų tvarkymo priemonės yra šios: žalieji pirkimai, draudimas sąvartyne šalinti tam tikras ir neapdorotas atliekas, draudimas tiekti rinkai tam tikrus vienkartinis plastikinius gaminius, reikalavimas taikyti rūšiuojamojo surinkimo priemones, rūšiuojamojo surinkimo sistemų diegimas, atliekų ar atliekose esančių medžiagų pakartotinio naudojimo, perdirbimo ar naudojimo užduočių nustatymas, antrinių žaliavų naudojimo naujų gaminių sudėtyje kvotų nustatymas, gaminių grąžinimo platinimo vietose taikymas, taikomi produktų ir atliekų tvarkymo standartai, tiekimo vidaus rinkai apribojimai dėl pavojingųjų medžiagų naudojimo produktuose.“</p> <p><...></p> <p>274.1. užtikrinti sąvartynuose šalinamų komunalinės biologiškai skaidžių atliekų bendrą nuoseklų mažėjimą.</p> <p>274.2. iki 2025 m. padidinti pakartotiniam naudojimui paruošiamų ir perdirbamų komunalinių atliekų kiekį, kad jos sudarytų bent 55 proc. susidariusių komunalinių atliekų (pagal svorį);</p> <p>274.3 iki 2030 m. padidinti pakartotiniam naudojimui paruošiamų ir perdirbamų komunalinių atliekų kiekį, kad jos sudarytų bent 60 proc. susidariusių komunalinių atliekų (pagal svorį);</p> <p>274.4 iki 2035 m. padidinti pakartotiniam naudojimui paruošiamų ir perdirbamų komunalinių atliekų kiekį, kad jos sudarytų bent 65 proc. susidariusių komunalinių atliekų (pagal svorį);</p> <p>274.5 ne vėliau kaip 2025 m. gruodžio 31 d. mažiausiai 65 proc. visų pakuočių atliekų (pagal svorį) turi būti perdirbama:</p> <p>274.5.1 plastiko – 50 proc.;</p> <p>274.5.2 medienos – 25 proc.;</p> <p>274.5.3 juodųjų metalų – 70 proc.;</p> <p>274.5.4 aliuminio – 50 proc.;</p>	

	<p>274.5.5 stiklo – 70 proc.;</p> <p>274.5.6. popieriaus ir kartono – 75 proc.</p> <p>274.6 ne vėliau kaip 2030 m. gruodžio 31 d. mažiausiai 70 proc. visų pakuočių atliekų (pagal svorį) turi būti perdirbama:</p> <p>274.6.1 plastiko – 55 proc.;</p> <p>274.6.2 medienos – 30 proc.;</p> <p>274.6.3 juodųjų metalų – 80 proc.;</p> <p>274.6.4 aliuminio – 60 proc.;</p> <p>274.6.5 stiklo – 75 proc.;</p> <p>274.6 popieriaus ir kartono – 85 proc.;</p> <p>274.7 ne vėliau kaip 2035 m. sąvartynuose šalinamų komunalinių atliekų kiekis turi būti sumažintas ir sudaryti ne daugiau kaip 5 proc. ar mažiau visų susidarančių komunalinių atliekų (svorio).</p> <p>274.8. iki 2030 m. 50 proc. sumažinti vienam pasaulio gyventojui tenkančių maisto atliekų kiekį, skaičiuojamas susidarančių maisto atliekų kiekis šalyje.</p> <p><...></p> <p>„340. Viena iš svarbiausių priemonių, užtikrinančių atliekų, tarp jų biologiškai skaidžių, šalinimo sąvartyne mažinimą, yra nepavojingųjų atliekų sąvartyne šalinamų atliekų apmokestinimas. Atsižvelgiant į tai, numatoma parengti Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo pakeitimo įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų, nustatančių mokestį už nepavojingųjų atliekų sąvartynuose šalinamas atliekas, projektus. Mokesčio už nepavojingųjų atliekų sąvartynuose šalinamas atliekas tikslas – padidinti mokesčio už aplinkos teršimą nepavojingųjų atliekų sąvartyne šalinamomis atliekomis dydį, mažinti sąvartyne šalinamų atliekų kiekį, skatinti vengti naudoti pavojingąsias medžiagas ir įgyvendinti atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumą. Atliekų šalinimas sąvartyne turi tapti ne tik brangiausia alternatyva, bet mažinamas, uždraudžiant šalinti bioskaidžias, antrinems žaliavoms tinkamas ar galimas panaudoti energijai gauti atliekas (Plano 2 priedo 2.5.1-2.5.4 papunkčiuose numatytos priemonės).“</p> <p><...></p>	
<p>1 straipsnis Daliniai pakeitimai.</p>	<p><...></p> <p>132. Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymas nustato mokestį už aplinkos teršimą</p>	<p>Visiškas</p>

Direktyva [1999/31/EB](#) iš dalies keičiama taip:

6. 6 straipsnio a punktas papildomas šiuo sakiniu:

„Valstybės narės užtikrina, kad pagal šį punktą priimtos priemonės netrukdytų siekti Direktyvos [2008/98/EB](#) tikslų, visų pirma taikyti atliekų hierarchijos ir didinti parengimo pakartotiniam naudojimui ir perdirbimo mastą, kaip nustatyta tos direktyvos 11 straipsnyje.“;

gaminių, tokių kaip padangos, akumulatoriai, baterijos (galvaniniai elementai), vidaus degimo variklių degalų ar tepalų filtrai, įsiurbimo oro filtrai, hidrauliniai (tepaliniai) amortizatoriai ir (ar) pakuotės, atliekomis. Taip pat šis įstatymas nustato mokesčių už aplinkos teršimą sąvartyne šalinamomis atliekomis. Šios lėšos kartu su lėšomis, gautomis pagal garantijas ar laidavimo draudimo sutartis ir kitus dokumentus, užtikrinančius atliekų tvarkymo finansavimą, EEĮ, ENPT, alyvos tvarkymą, naudojamos finansuoti Atliekų tvarkymo programos priemonėms, kurių naudojimo tvarką, finansuojamų priemonių tikslus, uždavinius, siekiamus rezultatus, paraiškų pateikimo ir vertinimo kriterijus, subsidijų ir dotacijų teikimo tvarką nustato Aplinkos ministerija. Siekiant finansuoti veiklas, susijusias su atliekų tvarkymu, Atliekų tvarkymo įstatymo pakeitimu siekiama išplėsti Atliekų tvarkymo programos finansavimo sritis, padidinant atliekų prevencijos, žiedinės ekonomikos skatinimo priemonių finansavimo galimybes. Seimui pritarus įstatymo pakeitimams, konkrečios finansavimo priemonės, kvietimų teikti paraiškas ir projektų įgyvendinimo sąlygos bus nustatytos ir kvietimai organizuojami 2021–2022 m.“

<...>

„170. Pagrindinės taikomos administracinės atliekų tvarkymo priemonės yra šios: žalieji pirkimai, draudimas sąvartyne šalinti tam tikras ir neapdorotas atliekas, draudimas tiekti rinkai tam tikrus vienkartinius plastikinius gaminius, reikalavimas taikyti rūšiuojamojo surinkimo priemones, rūšiuojamojo surinkimo sistemų diegimas, atliekų ar atliekose esančių medžiagų pakartotinio naudojimo, perdirbimo ar naudojimo užduočių nustatymas, antrinių žaliavų naudojimo naujų gaminių sudėtyje kvotų nustatymas, gaminių grąžinimo platinimo vietose taikymas, taikomi produktų ir atliekų tvarkymo standartai, tiekimo vidaus rinkai apribojimai dėl pavojingųjų medžiagų naudojimo produktuose.“

<...>

„340. Viena iš svarbiausių priemonių, užtikrinančių atliekų, tarp jų biologiškai skaidžių, šalinimo sąvartyne mažinimą, yra nepavojingųjų atliekų sąvartyne šalinamų atliekų apmokestinimas. Atsižvelgiant į tai, numatoma parengti Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo pakeitimo įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų, nustatančių mokesčių už nepavojingųjų atliekų sąvartynuose šalinamas atliekas, projektus. Mokesčio už nepavojingųjų atliekų sąvartynuose šalinamas atliekas tikslas – padidinti mokesčio už aplinkos teršimą nepavojingųjų atliekų sąvartyne šalinamomis atliekomis dydį, mažinti sąvartyne šalinamų atliekų kiekį, skatinti vengti naudoti pavojingąsias medžiagas ir įgyvendinti atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumą. Atliekų šalinimas sąvartyne turi tapti ne tik brangiausia alternatyva, bet mažinamas,

uždraudžiant šalinti bioskaidžias, antrinėms žaliavoms tinkamas ar galimas panaudoti energijai gauti atliekas (Plano 2 priedo 2.5.1-2.5.4 papunkčiuose numatytos priemonės).“

<...>

Atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumas

216. Atliekų prevencijos ir tvarkymo srityje taikomas toks prioritetų eiliškumas:

216.1. prevencija (tvarus dizainas, taupus žaliavų naudojimas, gamyba, ilgaamžiškumas, remontas, atnaujinimas), prevencija prieš šiukšlinimą, maisto švaistymo prevencijos priemonės;

216.2. paruošimas naudoti pakartotinai, prieš tai atskyrus produktus ar jų sudedamąsias dalis, netinkamus naudoti pakartotinai;

216.3. perdirbimas ir antrinių žaliavų gamyba, prieš tai atskyrus atliekas, netinkamas perdirbti;

216.4. kitoks naudojimas, pavyzdžiui, naudojimas energijai gauti, prieš tai atskyrus visas atliekas, tinkamas perdirbti ar kitaip panaudoti, deginant tik nebeperdirbamas ir pakartotinai nepanaudojamas atliekas;

216.5. šalinimas, tik prieš tai atskyrus perdirbti ar kitaip naudoti tinkamas atliekas, siekiant, kad šalinamų atliekų kiekis būtų kuo įmanomai mažesnis, šalinat tik visiškai negalimas panaudoti kitiems tikslams atliekas, stengiantis įmanomai šalinimo išvengti. Draudimas šalinti žaliąsias ir bioskaidžias atliekas, nustatyti didesnius mokesčius už sąvartynuose šalinamas statybines, pelenų, alyvų, EEI, SGA atliekas.

217. Visi atliekų tvarkymo veikloje dalyvaujantys subjektai, įskaitant valstybinio, regioninio ir savivaldybių reguliavimo, planavimo, organizavimo, kontrolės subjektus, gamybos ir prekybos įmones, gamintojus ir importuotojus bei jų organizacijas, atliekų tvarkymo subjektus, atliekų turėtojus ir darytojus, turi imtis visų galimų priemonių laikytis nustatyto atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumo.

218. Laikantis nustatyto atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumo, pirmiausia turi būti vengiama atliekų susidarymo ir taikomos kitos atliekų prevencijos priemonės, o atliekos, kurių neįmanoma išvengti, paruošiamos naudoti pakartotinai, perdirbamos ar kitaip naudojamos tokiais būdais, kad kuo mažiau jų būtų šalinama sąvartynuose.

219. Atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumas taikomas atsizvelgiant į bendruosius aplinkos apsaugos principus – atsargumą, tvarumą, technines galimybes ir ekonominį pagrįstumą, išteklių apsaugą, taip pat į bendrą poveikį aplinkai, visuomenės

	<p>sveikatai, ekonomikai ir socialinei aplinkai.</p> <p>220. Siekiant užtikrinti aplinkai ir visuomenės sveikatai palankiausių atliekų tvarkymo būdų taikymą, atsižvelgiant į techninį įgyvendinamumą ir ekonominį gyvybingumą, gali būti taikomi visuomenės sveikatai ir aplinkai saugiausi sprendimai, nesilaikant nustatyto atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumo, juos pagrindžiant būvio ciklo požiūriu. Šis požiūris reikalauja, kad poveikio aplinkai sumažinimas viename būvio ciklo etape nepadidintų poveikio aplinkai kitame etape. Kaip pavyzdį galima paminėti Lietuvoje susidarančias fosfogipso atliekas, kurių per metus susidaro daugiau kaip 2 mln. tonų. Šios atliekos susidaro gaminant fosforo rūgštį iš fosfatinės žaliavos. Fosfogipso atliekoms netaikomas atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumas, nes jų panaudojimo klausimas iki šiol nėra išspręstas ne tik Lietuvoje, bet ir kitose valstybėse. Lietuvoje šios atliekos šalinamos specialiai įrengtame sąvartyne.</p> <p>221. Remiantis privataus sektoriaus iniciatyva įgyvendinamo bandomojo AAP pakuočių tvarkymo projekto koncepcija, AAP pakuotės yra skalaujamos trigubo arba integruoto skalavimo būdu darbinio tirpalo ruošimo metu, visas pakuotės skalavimui naudotas vanduo sunaudojamas ir nesusidaro cheminėmis medžiagomis užteršti nuotėkiniai vandenys. Taip nutiktų, jei pakuotė būtų skalaujama ne darbinio tirpalo ruošimo metu.</p> <p><...>.</p>	
<p>1 straipsnis Daliniai pakeitimai. Direktyva 1999/31/EB iš dalies keičiama taip: 9. įterpiami šie straipsniai:</p> <p>„15a straipsnis Perėjimo prie labiau žiedinės ekonomikos skatinimo priemonės Siekdamos prisidėti prie šioje direktyvoje išdėstytų tikslų, valstybės narės naudojami ekonominėmis priemonėmis ir imasi kitų priemonių, kad būtų skatinama taikyti atliekų hierarchiją. Tokios priemonės gali apimti Direktyvos 2008/98/EB IVa</p>	<p>Planas, patvirtintas nutarimu Nr. 519 159–161, 187, 189–190; 198–199; 201¹; 243 punktai</p> <p style="text-align: center;">„AŠTUNTASIS SKIRSNIS ADMINISTRACINĖS, EKONOMINĖS IR INFORMACINĖS ATLIEKŲ TVARKYMO PRIEMONĖS</p> <p>170. Pagrindinės taikomos administracinės atliekų tvarkymo priemonės yra šios: žalieji pirkimai, draudimas sąvartyne šalinti tam tikras ir neapdorotas atliekas, draudimas tiekti rinkai tam tikrus vienkartinius plastikinius gaminius, reikalavimas taikyti rūšiuojamojo surinkimo priemones, rūšiuojamojo surinkimo sistemų diegimas, atliekų ar atliekose esančių medžiagų pakartotinio naudojimo, perdirbimo ar naudojimo užduočių nustatymas, antrinių žaliavų naudojimo naujų gaminių sudėtyje kvotų nustatymas, gaminių grąžinimo platinimo vietose taikymas, taikomi produktų ir atliekų tvarkymo standartai, tiekimo vidaus rinkai apribojimai dėl</p>	<p>Visiškas</p>

priede nurodytas priemonės ar kitas tinkamas priemonės.

pavojingųjų medžiagų naudojimo produktuose.

171. Pagrindinės ekonominės priemonės, taikomos atliekų tvarkymui Lietuvoje, yra šios: įmokos už komunalinių atliekų tvarkymą, mokesčiai už aplinkos teršimą apmokestinamųjų gaminių ir pakuočių atliekomis, užstatas pakartotinio naudojimo stiklo pakuotei. Svarstyta galimybė dėl užstato sistemų plėtros, taip pat gyventojus rūšiuoti motyvuojančių kitų priemonių (pvz. gražinusiems panaudotus produktus, suteikti nuolaidą naujų įsigijimui), subsidijos ir dotacijos atliekų tvarkymui, ateityje planuojamos – lengvatinio PVM tarifo taikymas daiktų pakartotinio naudojimo veikloms.

172. Pagrindinės informacinės priemonės, taikomos atliekų prevencijai, gaminių naudojimo ir atliekų tvarkymo metu, yra šios: aplinkosauginis ženklavimas, gaminių ir atliekų ženklavimas atliekų tvarkymo tikslais, visuomenės švietimas ir informavimas tvaraus vartojimo bei atliekų tvarkymo klausimais, gaminių ir pakuočių vartotojų ir atliekų tvarkytojų informavimas apie tolesnį gaminių panaudojimą ir atliekų surinkimo vietas, atliekų surinkimo organizavimą, atliekose esančias pavojingąsias medžiagas, ataskaitų teikimas atsakingoms institucijoms.“

<...>

**„PIRMASIS SKIRSNIS
ATLIEKŲ PREVENCIJOS IR TVARKYMO PRIORITETŲ EILIŠKUMAS IR
PRINCIPAI**

215. Atliekų tvarkymo sistemos planavimas vykdomas vadovaujantis atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumu ir pagrindiniais atliekų tvarkymo principais.

Atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumas

216. Atliekų prevencijos ir tvarkymo srityje taikomas toks prioritetų eiliškumas:

216.1. prevencija (tvarus dizainas, taupus žaliavų naudojimas, gamyba, ilgaamžiškumas, remontas, atnaujinimas), prevencija prieš šiukšlinimą, maisto švaistymo prevencijos priemonės;

216.2. paruošimas naudoti pakartotinai, prieš tai atskyrus produktus ar jų sudedamąsias dalis, netinkamus naudoti pakartotinai;

216.3. perdirbimas ir antrinių žaliavų gamyba, prieš tai atskyrus atliekas, netinkamas

perdirbti;

216.4. kitoks naudojimas, pavyzdžiui, naudojimas energijai gauti, prieš tai atskyrus visas atliekas, tinkamas perdirbti ar kitaip panaudoti, deginant tik nebeperdirbamas ir pakartotinai nepanaudojamas atliekas;

216.5. šalinimas, tik prieš tai atskyrus perdirbti ar kitaip naudoti tinkamas atliekas, siekiant, kad šalinamų atliekų kiekis būtų kuo įmanomai mažesnis, šalinat tik visiškai negalimas panaudoti kitiems tikslams atliekas, stengiantis įmanomai šalinimo išvengti. Draudimas šalinti žaliąsias ir bioskaidžias atliekas, nustatyti didesnius mokesčius už sąvartynuose šalinamas statybines, pelenų, alyvų, EEĮ, SGA atliekas.

217. Visi atliekų tvarkymo veikloje dalyvaujantys subjektai, įskaitant valstybinio, regioninio ir savivaldybių reguliavimo, planavimo, organizavimo, kontrolės subjektus, gamybos ir prekybos įmones, gamintojus ir importuotojus bei jų organizacijas, atliekų tvarkymo subjektus, atliekų turėtojus ir darytojus, turi imtis visų galimų priemonių laikytis nustatyto atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumo.

218. Laikantis nustatyto atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumo, pirmiausia turi būti vengiama atliekų susidarymo ir taikomos kitos atliekų prevencijos priemonės, o atliekos, kurių neįmanoma išvengti, paruošiamos naudoti pakartotinai, perdirbamos ar kitaip naudojamos tokiais būdais, kad kuo mažiau jų būtų šalinama sąvartynuose.

219. Atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumas taikomas atsižvelgiant į bendruosius aplinkos apsaugos principus – atsargumą, tvarumą, technines galimybes ir ekonominį pagrįstumą, išteklių apsaugą, taip pat į bendrą poveikį aplinkai, visuomenės sveikatai, ekonomikai ir socialinei aplinkai.

220. Siekiant užtikrinti aplinkai ir visuomenės sveikatai palankiausių atliekų tvarkymo būdų taikymą, atsižvelgiant į techninį įgyvendinamumą ir ekonominį gyvybingumą, gali būti taikomi visuomenės sveikatai ir aplinkai saugiausi sprendimai, nesilaikant nustatyto atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumo, juos pagrindžiant būvio ciklo požiūriu. Šis požiūris reikalauja, kad poveikio aplinkai sumažinimas viename būvio ciklo etape nepadidintų poveikio aplinkai kitame etape. Kaip pavyzdį galima paminėti Lietuvoje susidarancias fosfogipso atliekas, kurių per metus susidaro daugiau kaip 2 mln. tonų. Šios atliekos susidaro gaminant fosforo rūgštį iš fosfatinės žaliavos. Fosfogipso atliekoms netaikomas atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumas, nes jų panaudojimo klausimas iki šiol nėra išspręstas ne tik Lietuvoje, bet ir kitose valstybėse. Lietuvoje šios atliekos šalinamos specialiai

įrengtame sąvartyne.

221. Remiantis privataus sektoriaus iniciatyva įgyvendinamo bandomojo AAP pakuočių tvarkymo projekto koncepcija, AAP pakuotės yra skalaujamos trigubo arba integruoto skalavimo būdu darbinio tirpalo ruošimo metu, visas pakuotės skalavimui naudotas vanduo sunaudojamas ir nesusidaro cheminėmis medžiagomis užteršti nuotėkiniai vandenys. Taip nutiktų, jei pakuotė būtų skalaujama ne darbinio tirpalo ruošimo metu.

<.....>

Atliekų perdirbimas

225. Atliekų perdirbimo tikslas – naudoti atliekas tos pačios arba kitos paskirties produktams ar medžiagoms gaminti ir taip sumažinti gamtinių ir kitų išteklių naudojimą ir apsirūpinimą vietine antrine žaliava, sumažinant priklausomybę nuo žaliavų rinkų ir jose vykstančių svyravimų.

226. Atliekų perdirbimas skatinamas šiais būdais:

226.1. vykdomi žalieji viešieji pirkimai pagal Aplinkos ministro 2013 m. balandžio 16 d. įsakymą Nr. D1-266 „Dėl Žaliųjų pirkimų įgyvendinimo 2013–2015 metų priemonių patvirtinimo“;

226.2. atliekos rūšiuojamos jų susidarymo vietose, diegiamos antrinių žaliavų, biologiškai skaidžių atliekų rūšiuojamojo surinkimo sistemos ir rūšiavimo linijos;

226.3. plečiami antrinių žaliavų perdirbimo, biologiškai skaidžių atliekų apdorojimo pajėgumai ir produktų ar medžiagų, pagamintų iš antrinių žaliavų, rinkos;

226.4. diegiama gaminių ir medžiagų, gautų perdirbus atliekas, sertifikavimo sistema;

226.5. taikomos teisinės ir ekonominės priemonės, skatinančios atliekas perdirbti ar kitaip naudoti, kad kuo mažiau jų būtų šalinama sąvartynuose (pavyzdžiui, mokestis už sąvartynuose šalinamas atliekas, atliekų nebelaikymo atliekomis kriterijai);

226.6. taikomas gamintojo atsakomybės principas ir ekonominės priemonės (pavyzdžiui, mokestis už aplinkos teršimą gaminių ir pakuočių atliekomis, administracinė atsakomybė, užstato sistemos);

226.7. visuomenė šviečiama ir informuojama apie atliekų rūšiavimą ir jo svarbą, kuriama palanki jos nuomonė apie gaminių iš atliekų naudojimą.

215. Atliekų tvarkymo sistemos planavimas vykdomas vadovaujantis atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumu ir pagrindiniais atliekų tvarkymo principais.

Atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumas

216. Atliekų prevencijos ir tvarkymo srityje taikomas toks prioritetų eiliškumas:

216.1. prevencija (tvarus dizainas, taupus žaliavų naudojimas, gamyba, ilgaamžiškumas, remontas, atnaujinimas), prevencija prieš šiukšlinimą, maisto švaistymo prevencijos priemonės;

216.2. paruošimas naudoti pakartotinai, prieš tai atskyrus produktus ar jų sudedamąsias dalis, netinkamus naudoti pakartotinai;

216.3. perdirbimas ir antrinių žaliavų gamyba, prieš tai atskyrus atliekas, netinkamas perdirbti;

216.4. kitoks naudojimas, pavyzdžiui, naudojimas energijai gauti, prieš tai atskyrus visas atliekas, tinkamas perdirbti ar kitaip panaudoti, deginant tik nebeperdirbamas ir pakartotinai nepanaudojamas atliekas;

216.5. šalinimas, tik prieš tai atskyrus perdirbti ar kitaip naudoti tinkamas atliekas, siekiant, kas šalinamų atliekų kiekis būtų tik visiškai kraštutinumas, stengiantis maksimaliai įmanomai jo išvengiant. Draudimas šalinti žaliąsias ir bioskaidžias atliekas, nustatyti didesnius mokesčius už sąvartynuose šalinamas statybines, pelenų, alyvų, elektronikos atliekas.“

<...>

217. Visi atliekų tvarkymo veikloje dalyvaujantys subjektai, įskaitant valstybinio, regioninio ir savivaldybių reguliavimo, planavimo, organizavimo, kontrolės subjektus, gamybos ir prekybos įmones, gamintojus ir importuotojus bei jų organizacijas, atliekų tvarkymo subjektus, atliekų turėtojus ir darytojus, turi imtis visų galimų priemonių laikytis nustatyto atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumo.

218. Laikantis nustatyto atliekų prevencijos ir tvarkymo prioritetų eiliškumo, pirmiausia turi būti vengiama atliekų susidarymo ir taikomos kitos atliekų prevencijos priemonės, o atliekos, kurių neįmanoma išvengti, paruošiamos naudoti pakartotinai, perdirbamos ar kitaip naudojamos tokiais būdais, kad kuo mažiau jų būtų šalinama sąvartynuose ir kituose atliekų šalinimo įrenginiuose.

<...>

287.5. taikyti atliekų perdirbimą ir naudojimą skatinančias ekonomines priemones: padidinti mokestį už sąvartynuose šalinamas atliekas, jį nuosekliai didinti, siekiant, kad atliekų šalinimas būtų brangiausia atliekų tvarkymo galimybė; įvesti mokesčius už atliekų deginimo įrenginiuose naudojamas energijai gauti atliekas, taikyti mokestį už gamyboje (statybų sektoriuje) naudojamas pirmines žaliava (Plano 2 priedo 2.5.1-2.5.4, 4.2.3, 4.3.4 papunkčiuose numatytos priemonės);”

<....>

287.9. plėtoti ir skatinti atliekų perdirbimą, antrinių žaliavų gamybos plėtrą, modernizuoti esamą infrastruktūrą, pritaikant ją prie naujų žiedinės ekonomikos iššūkių įgyvendinimo, išrūšiuojant antrines žaliavas pagal jų atskirą medžiagiškumą, parengti atliekų nelaikymo atliekomis kriterijus, plėtoti ir remti naujų atgautų žaliavų naudojimo galimybių paieškas, mokslinius tyrimus, didinti gamtinių žaliavų keitimą atgautomis žaliavomis, produktų pagamintų iš atgautų žaliavų naudojimo skatinimą Plano 2 priedo 4.1.1, 4.2.1 - 4.2.4, 4.3.1-4.3., 4.5.1-4.5.2, 5.2.2-5.2.4 papunkčiuose numatytos priemonės).“

<....>

Visų rūšių šiukšlinimo prevencija ir šiukšlių tvarkymas

248. Įvertinant tai, kad gyventojų sąmoningumas ir dėmesys šiai problemai bei jos sprendimo būdams daro lemiamą įtaką įmonėms, verslui, gamintojams bei importuotojams, numatoma skatinti gyventojus rinktis kokybiškesnius, aplinkai draugiškesnius produktus ir pakuotes. Būtina vykdyti plataus masto šviečiamąsias kampanijas, skatinant gyventojus domėtis aplinkosauginėmis temomis, šiukšlinimo žala aplinkai, taip pat pakuočių žymėjimu bei skirtingų pakuočių rūšių aplinkosaugine žala. Ieškoti problemos priežasčių ir jų sprendimo būdų:

249. Inicijuoti ir skatinti gyventojų švietimą aplinkosaugos, tame tarpe šiukšlinimo prevencijos klausimu;

250. Skatinti ugdymo įstaigų įsitraukimą į šiukšlinimo prevencijos sklaidą, į aplinkosaugos programas įtraukiant ir šiukšlinimo prevencijos klausimus, o taip pat įsitraukimą į aplinkos tvarkymo iniciatyvas.

251. Taikant Plano 78 punkte nurodytą gamintojo atsakomybės principo taikymą, užtikrinti verslo įsitraukimą į šiukšlinimo prevencijos vykdymą ieškant tinkamiausių aplinkai

draugiškų sprendimų pvz. tobulinat produktų dizainą, pakuočių pasirinkimus ir kitų priemonių mažinančių šiukšlinimo galimybę. Skatinti aplinkai draugiškus verslo sprendimus.

252. Taikant išplėstinę gamintojų atsakomybę įpareigoti verslą įsitraukti į šiukšlinimo problemos sprendimą per šviečiamąsias iniciatyvas, o taip pat prisidėti prie šiukšlių tvarkymo finansavimo.

253. Parengti kaštų padengimo apskaičiavimo metodiką, leidžiančią pagal surinktų šiukšlių sudėties tyrimus proporcingai paskirstyti šiukšlių prevencijos iniciatyvos įgyvendinimo kaštus atskiriems subjektams (asociacijų nariams).

254. Inicijuoti ir skatinti šiuo metu gamtoje ir jūroje susikaupusių plastikų ir kitų atliekų surinkimą.“

<....>

Šiukšlinimo prevencija ir šiukšlių tvarkymas

315. Įvertinant tai, kad gyventojų sąmoningumas ir dėmesys šiai problemai bei jos sprendimo būdams daro lemiamą įtaką įmonėms, verslui ir gamintojams bei importuotojams, numatoma skatinti gyventojus rinktis kokybiškesnius, aplinkai draugiškesnius produktus ir pakuotes. Numatoma vykdyti plataus masto šviečiamąsias kampanijas, skatinant gyventojus domėtis aplinkosauginėmis temomis, šiukšlinimo žala aplinkai, pakuočių žymėjimu ir tipais bei skirtingų pakuočių grėsme aplinkai. Įtraukti švietimo sistemoje į ugdymo programas šiukšlinimo prevencijos temas mokyklose ir darželiuose (Plano 2 priedo 6.2.1, 6.2.2 papunkčiuose nurodytos priemonės)

316. Kviesti verslą, ieškoti pažangesnių būdų ir tobulesnių aplinkosauginių sprendimų, mažinančių potencialaus šiukšlių galimybes, plačiau taikant aplinkai draugiškas priemones. Skatinti šiukšlinimo prevencijos iniciatyvas (Plano 2 priedo 6.2.1, 6.2.4 papunkčiuose nurodytos priemonės).

317. Diegti šiukšlinimo prevencijos priemones, užtikrinančias gyventojams galimybę patogiai atsikratyti atliekomis viešose vietose, įrengiant patogią šiukšlių surinkimo ir išrūšiavimo infrastruktūrą lankomose vietose, parkuose užtikrinant savalaikį šiukšlių išvežimą (Plano 2 priedo 6.2.3 papunktyje nurodyta priemonė).

318. Inicijuoti plataus masto šiukšlių tvarkymo kampanijas, visuomenines tvarkymosi akcijas, užtikrinant efektyvų gamtoje ir jūroje susikaupusių šiukšlių surinkimą, savalaikį šiukšlių sutvarkymą, įmanomai panaudojant jas antrinių žaliavų gamybai. Įpareigoti verslą per

Plano 78 punkte nurodytą gamintojo atsakomybės principą įsitraukti į aplinkai draugiškų, šiukšlinimo prevencijos priemonių įgyvendinimą, vykdanči šviečiamąsias kampanijas ir prisidedant prie šiukšlių sutvarkymo finansavimo. (Plano 2 priedo 6.2.4, 6.2.5 papunkčiuose nurodytos priemonės).

319. Parengti atskirą kaštų padengimo apskaičiavimo metodiką, leidžiančią pagal surinktų šiukšlių sudėties tyrimus proporcingai paskirstyti iniciatyvos įgyvendinimo kaštus atskiriems asociacijos nariams (Plano 2 priedo 6.2.1 papunktyje nurodyta priemonė).“

Maisto švaistymo prevencijos priemonės

320. Siekiant užtikrinti kovos su maisto švaistymu įgyvendinimą ir sumažinti maisto atliekų susidarymą, pirmiausiai turi būti įgyvendinami racionalūs sprendimai tokia prioritetine tvarka: maisto atliekų susidarymo prevencija, perteklinio maisto teikimas labdarai, pašarams, perdirbimui ir galiausiai kitam panaudojimui (biodujų gamybai, kompostavimui), visiškai užkertant kelią jo patekimui į sąvartynus. Tuo tikslu būtina įgyvendinti atskirą dalijimosi maistu, maisto atskiro surinkimo, maisto kompostavimo ir panaudojimo dirvos gerinimui infrastruktūrą.

321. Numatant kovos su maisto švaistymu programą:

321.1. atkurti tarpinstitucinio bendradarbiavimo platformą, kurioje būtų ieškoma naujausių, pažangių, racionaliausių iniciatyvų ir sprendimų dėl geriausių maisto gamybos ir panaudojimo priemonių ir būdų, užtikrinančių tausų maisto naudojimą, perteklinio maisto panaudojimo galimybes, dalijimosi maistu idėjų ir jų įgyvendinimo sprendimų (Plano 2 priedo 1.4.2, 5.6.1 papunkčiuose nurodytose priemonėse);

321.2. taikyti maisto dovanojimo/dalijimosi maistu ar maisto teikimo labdarai paskatos priemones, skatinant sudaryti savanoriškus susitarimus (Plano 2 priedo 1.4.3 papunktyje nurodyta priemonė);

321.3. tobulinti teisinę bazę, susijusią su tinkamo vartoti maisto panaudojimo ir paskirstymo galimybėmis, ir nustatyti reikalavimus, užtikrinančius maisto švaistymo ir atliekų prevenciją, atskirą išpardavimą, skatinti taupaus maisto naudojimo priemones viešojo maitinimo sektoriuje, užtikrinti priemones nesunaudotų nesugedusių maisto produktų, netinkamų žmonių maistui panaudojimui gyvūnų pašarams (Plano 2 priedo 1.4.1, 1.4.4, 1.4.5 papunkčiuose nurodytos priemonės).

	<p>321.4. numatyti tausaus maisto vartojimo skatinimo priemonės, mažinančias maisto atliekų susidarymą namų ūkiuose, ir numatyti priemonės kompostavimui namuose ir užtikrinti atskirą biologinių atliekų surinkimą jų susidarymo vietose, taip pat užtikrinti, kad būtų atliekamas šių atliekų biologinis grąžinamasis perdirbimas ir uždrausti biologines atliekas šalinti sąvartynuose;</p> <p>321.5 užtikrinti priemonės sumažinančias maisto nuostolius gamyboje ir mažmeninėje prekyboje (Plano 2 priedo 1.4.5, 5.3.4, 5.4.2 papunkčiuose nurodytos priemonės).“</p> <p><....></p>	
--	--	--